

Høringsvar til NOU 2016:17

frå Human Rights Alert – Norway(HRA-N)

til BLD: «På lik linje. Åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for personer med utviklingshemming».

Svarfrist 02.03.2017.

Barne-, likestilling- og inkluderingsdepartementet,
Postboks 8036 Dep,
0030 Oslo.

Human Rights Alert – Norway(HRA-N) er ein menneskerettsorganisasjon og NGO som jobbar for å hindre brot på grunnleggjande menneskerettar i Noreg, og betre rettstryggleiken for born og foreldre.

FN konvensjonen for rettar til utviklingshemma kom i 2006 (CRPD) og blei ratifisert av Noreg i 2013. Endeleg brot med tidlegare ideer om at folk blei behandla ut frå diagnose/funksjonsevne. Alle skal no ha lik verdi.

Det står skrive at norsk politikk byggjer på same verdi som CRPD(Convention on the Rights of Persons with Disabilities): likestilling og likeverd, bestemme sjølv og deltaking og integrering. Samfunnet skal legge til rette slik at alle kan delta på lik linje, uavhengig av individuelle utgangspunkt.

Sitat: «Utvalget har utarbeidet konkrete forslag til tiltak på de områdene der det er stor avstand mellom grunnleggende rettigheter og dagens situasjon, og der manglene i dagens samfunn berører mange, eller er av stor alvorlighetsgrad. På en del områder gjennomgår utvalget mål og situasjonen for utviklingshemmede uten at dette leder frem til forslag om større løft. Dette gjelder bl.a. fritid, familieliv, politisk deltagelse og privatliv.»

HRA-N meiner at UN CRPD og Retten til familieliv også er eit ansvarsområde har stor alvorsgrad og det gjeld tusenvis av barn og foreldre som urettmessig er blitt skilde frå kvarandre. Elles kan vi rose utvalet for eit godt og informativt høyringsnotat og kloke forslag til endringar.

HRA-N ber BLD kome med endringsforslag og eit løft slik at menneskerettane i FN konvensjonen CRPD blir etterlevd også når det gjeld familieliv.

Sitat frå: «16.1.1.3 Familieliv. CRPD slår i art. 23 fast at partene skal treffe effektive og hensiktsmessige tiltak for å avskaffe diskriminering av mennesker med nedsatt funksjonsevne i alle saker som gjelder ekteskap, familie, foreldrerollen og personlige relasjonar, slik at de behandles på lik linje med andre.

Partene skal treffe tiltak for å sikre anerkjennelse av retten til å inngå ekteskap og stifte familie på basis av de fremtidige ektefellers frie og uforbeholdne samtykke, og anerkjennelse til å treffe beslutninger om antall barn, og til tilgang til aldersjustert opplysning og opplæring om reproduksjon og familieplanlegging. Partene skal gi mennesker med nedsatt funksjonsevne hensiktsmessig hjelp til å utøve ansvaret for oppfostring av barn, og barn skal ikke i noe tilfelle bli skilt fra foreldre fordi enten barnet eller en eller begge foreldre har nedsatt funksjonsevne.»

På s. 15 kan vi lese om CRPD artikkel 23 Respekt for hjemmet og familien: Mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ha samme muligheter for ekteskap og familie som andre. Status viser at *desse får ikkje egnet hjelp til å ha omsorg for egne barn.*

Foreldre sitt møte med barnevernet, her er nokre eksempel:

Sylvia(44) ble fratatt babyen pga gammel psykisk utviklingshemma diagnose. Sylvia(44)og mannen føler seg utsatt for utilgivelig og umenneskeligbehandling av bv etter at sønnen deres ble tvangsadoptert bort:

<http://www.tv2.no/nyheter/8899529/>

Babyen til Sylvia og Trond ble IQ-testet før adopsjon:

<http://www.tv2.no/nyheter/8920289/>

ASQ-test:

<http://www.psyktestbarn.no/CMS/ptb.nsf/pages/asq>

Bv tar over 200 barn i året fra foreldre som har lærevansker.

<http://www.tv2.no/nyheter/8920289/>

Natasha og Eirik-saka som tok med tvillingen til Polen:

<http://www.tv2.no/nyheter/8211538/>

Aimee(37) ble fratatt sønnen fordi barnevernet mener at hun er psykisk utviklingshemmet:

<http://www.tv2.no/a/8898812>

Barn og unge kan ha blitt stempla som utviklingshemma feil:

<http://www.tv2.no/nyheter/8948393/>

Meretes «utviklingshemma» datter fekk fem i norsk mntlig:

<http://www.tv2.no/nyheter/8941911/>

Helseministeren vil ordne opp i IQ testingen:

<http://www.tv2.no/nyheter/8958947/>

Hva er evnetester:

<http://www.psykologforeningen.no/publikum/velkommen-til-psykologhjelp/hva-er-evnetester>

«**Grunnlova § 98:** Alle er like for loven. Intet menneske må utsettes for usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling.»

«**Diskriminering kan defineres** som usaklig, unødvendig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling, som kan knyttes til ett eller flere diskrimineringsgrunnlag».

Sitat frå: «I st. melding 24(2014-2015) Familiens ansvar, frihet og valgmuligheter støtter regjeringen opp om ulike familie- og samlivsformer. Dette må også innebære samlivsformer hvor utviklingshemma utgjør en av partene. Regjeringen bygger videre sin familiepolitikk på at familien og andre foresatte gir den beste omsorgen for barna. De aller fleste foreldre gir barna sine en trygg oppvekst med omsorg og kjærlighet. Familier som har utfordringer skal få riktig hjelp til rett tid, og familier som har behov for særskilt støtte eller oppfølging skal få dette.»

HRA-N har i svært mange bv-saker sett at denne retoriske setningen bruker bv mykje, «Familier som har utfordringer skal få riktig hjelp til rett tid». Setninga fungerer som ei 'signalsetning' i bv-saker innan bv-systemet; bv-psykologer-fylkesnemnd/tingretten, til å signalisere at dette/disse barna skal tvangsplasserast i framand fosterheim. For 'hjelp' i bv sin ordbruk er synonymt med offentlig tvangsplassering.

NOU 2002:18 Rett til rett vurderte rettshjelp til utsatte grupper. Utvalget anbefalte at ordningen med *fri rettshjelp burde utvides til å omfatte alle saker mot forvaltningen for å gi borgerne økt rettsikkerhet*. I 2008 innhentet Justisdepartementet en rapport fra Difi om rådgivings- og konfliktløsningstilbudet i Norge. Rapporten konkluderer med at rettshjelpetilbudet ikke fungerte godt nok i dag, særlig for utsatte grupper.(s.183)

HRA-N viser til side 182; 19.2.2. forslag om å gi gratis rettshjelp til personer med utviklingshemming. Utvalget viser til at CRPD pålegger statene en plikt til å støtte opp under selvbestemmelsen og beslutningsevnen til personer som har behov for hjelp og bistand for å utøve sin selvbestemmelse. Vi meiner at for å oppnå økt rettstryggleik, spesielt når bv

viser interesse, då bør advokat inn og tale klientens sak øyeblikkeleg. Dette bør gjelde alle med fri rettshjelp, og at det også blir ein balanse mellom kor mange timar forvaltninga/deira advokat bruker på ei sak og kor begrensa timane som blir tildelt den med 'fri rettshjelp'. I dag får ein ikkje fri rettshjelp før vedtaket om hastevedtak/omsorgsovertaking ligg føre, og då er bv-saka vanlegvis 'i boks' for bv, for bv får medhald i over 90% av sakene.

Satsane for betaling og talet på tildelte timar for privatpart sin bistandsadvokat kan verke som symbolske; for å vise at Noreg er ein rettstat. Ei mor med spesifikke språkvanskar gjennomskoda raskt rettstaten Noreg, og sa med eit hjartesukk; men dette er no berre «pynterettsaker». Det er mange som opplever desse bv-sakene som eit spel for galleriet. Det er mange innvandrarar som seier at dei ser kameraderiet og korrupsjonen som er i det fattige landet dei kom frå. Det er likedan her sjølv om de snakker så mykje om menneskeretter.

I behandlingen av stortingsmelding(2012-2013)Frihet og likeverd, kom det fram at lovverket ofte er i tråd med menneskerettighetene, *men at rettighetene ikke alltid realiseres i praksis*. S.42.

HRA-N vil vise til eit seminar for universitets- og høgskuletilsette i Stavanger i desember 2016 der Kåre Heggen, professor på Høgskulen i Volda fortel om eigen og andre si forskning/rapportar. Dette er det HRA-N har fortalt om/protestert mot utan respons: inkompetente bv-leiarar, -tilsette/saksbehandlarar som bruker usanne påstandar (som ikkje blir/ eller der er ingen interesse for å få undersøkt), dekontekstualisering, såkalla skjønn ut frå makta dei har, og ut i frå «slik gjer vi det her på kontoret» - noko som endeleg også professor Kåre Heggen har observert. Her er deler av hans uttale:

Utredet og diskutert i ti år. Manglende kobling mellom teori og praksis er ikke en ny problemstilling. I 2006 kom boka *Utakter*. Tittelen spiller på utakt mellom utdanningenes innhold og praksisfeltets behov, og boka fastslår at barnevernspedagog-, sosionom- og vernepleierutdanningene i beste fall er halvfabrikata: «Brukerne fungerer som forsøkskaniner for fagpersoner som offisielt presenteres som ferdigutdannede, men som i realiteten kun har en halvferdig utdanning».

I 2009 dokumenterte Befringutvalget at verken barnevernspedagog- eller sosionomutdanningene gir studentene god nok faglig ballast til å jobbe i barnevernet.

Fagkunnskap ikke så viktig. Kåre Heggen har forsket på helse- og sosialarbeiderutdanningene i flere år, og har spurt studenter på flere profesjonsutdanninger om hva de mener er de viktigste ferdighetene. Mens lærere og sykepleiere gir fagkunnskap høy skåre, legger BSV-erne størst vekt på verdier og holdninger. Fagkunnskap oppgis å være mindre viktig, og viktigheten av fagkunnskap synker gjennom studiet.

Sosialarbeiderne sier at de har lært mer de tre første årene i arbeidslivet enn på utdanningene, også når det gjelder teoriforståelse. Så vi må spørre på nytt om vi klarer å serve behovene godt nok, sa Heggen på et seminar for universitets- og høgskoleansatte i Stavanger i desember 2016.

Også i yrkeslivet oppgir sosialarbeiderne å støtte seg på utdanning og fagkunnskap i mindre grad enn sine kolleger lærerne og sykepleierne. Heggen har intervjuet ansatte i det kommunale barnevernet om hvilke kilder de støtter seg på i vanskelige saker. Kollegaveiledning og intern veiledning skårer høyt, mens faglig påfyll gjennom bøker og tidsskrifter synes nedprioritert. Å støtte seg på sine egne kan være en god strategi i et topp kompetent barnevernsfaglig miljø, men det kan også gi en «slik gjør vi det her-kultur», advarer Heggen. Alt i alt er utdanningens fotavtrykk på yrkesutøvelsen svakt, mener Heggen.

Et annet problem er at BSV-studentene bruker lite tid på studiene; i snitt 26 timer i uka. Det er helt i bunnen av studiebarometeret, som toppes av arkitektstudenter med 45,8 timer. Og langt mindre enn framtidige sykepleiere og politifolk, som studerer mer enn 40 timer i uka.

Han er bekymret for at innholdet i utdanningene ikke nødvendigvis framstår relevant for studentene. De leser pensum for å bestå eksamen, men *de skjønner ikke hvordan de skal bruke det de lærer i en framtidig jobb*, mener Heggen.

– Jeg spør alltid studentene: Hva er de viktigste begrepene dere har lært i utdanningen? De skjønner nesten ikke spørsmålet.

Utvalget viser til styringsystemet i forvaltningen; de ulike politiske og administrative organer og institusjoner.

Styringsvirkemidler deles ofte i 4 kategorier; juridiske, økonomiske, pedagogiske og organisatoriske.

Juridiske virkemidler: lover og forskrifter. Tilsyn og klagebehandler er kontrollmekanismer som skal sørge for at lover og forskrifter blir iverksatt og anvendt på korrekt måte.

HRA-N: lover og forskrifter er grei, men dei blir lagt til side for å bruke sitt private og inkompetente skjønn. Tilsyn og klagebehandling fungerer ikkje for foreldre og organisasjoner som oss.

Økonomiske virkemidler: omfatter bl a overføringer over statsbudsjettet i form av ramme betingelser eller øremerkede midler, rett til å kreve inn skatter, avg og pålegge og kreve inn bøter.

HRA-N: Ein NTB notis frå mai 2015 viser «ein nedgang på 1100 som fekk ytingar som einslege foreldre enn same tidspunkt året før.» Vidare til slutt: «Det er ein nedgang på 7400 personar som får overgangstønad sidan 2006.» Er det kanskje ein samanheng med kor mange barn som er tvangsplassert? Kven bestemmer kva; nav eller bv eller politikarar/statsminister? Det er dyrare å ha barn i fosterheim/institusjon enn heime hos mor og far pluss seinskader og erstatninger som kjem. Men som ein bv-leiar uttalte til lokalavisa : «Barnevernet er ei vekstnæring!»

Pedagogiske virkemidler er en samlebetegnelse på rundskriv, retningslinjer, veiledere osv, som ikke i seg selv er juridisk bindende, men tar ofte utgangspunkt i lover og forskrifter og har som mål å medvirke til at disse blir fulgt.

Organisatoriske virkemidler: bl a *opprettelse og nedleggelse av forvaltningsorganer, endre roller og tilknytning til staten.*

Svært mange av bv-sakene er vår tid sine hekseprossessar.

HRA-N viser til tilsvaret vårt til NOU 2016:16, litt av tilsvaret er kopiert inn her:

Alle kommuner har i dag ei heimeteneste bemanna med helsepersonell som tek seg av innbyggjarane enten behovet er fysisk eller psykisk. Likeså er det som kjent ei heimhjelpeteneste for reingjæring osv. - som bør ha ein husmorvikarfunksjon opp mot denne nye 'barneseksjonen.'

Opprett ein barneseksjon (for hjelp til barn og familien) under heimetenesta, ei stilling/; det bør vere ein sjukepleiar/helsesøsterutdanna sjukepleiar(spl). Dei har fagkompetanse på barn frå 0 til 18 år, og dei har offentleg godkjenning som helsepersonell, og må forholde seg til «Lov om helsepersonell». Om desse skriv usant i journalar/dokument kan dei meldast til helsetilsynet og risikere å misse sin offentlege godkjenning og rett til å fungere i yrket. Dei fleste barn som bv ønskjer å plassere har diagnose, eller uklare helsesyntom. BV har ingen fagkompetanse, men bruker desse ev syntom på at foreldre ikkje meistrar barna eller kvardagen. BV sine skriv er fulle av dekontekstualisering, usanne påstandar og ofte reine lygner. Når ein får bort slike ulovlege skriv så er det ikkje så lett å vinne fram med tvangsplassering av barn og overgrep på uskuldige foreldre. Men vi veit at det finnes reelle saker. Bv-pedagogane/sosionomane har søkt om å få offentleg godkjenning, men fekk det ikkje grunna manglande kompetanse.

La bekymring-/urommeldingar gå til denne barneseksjonen i heimetenesta, og ikkje til barnevernet som i dag.

Vurdering vil nok bli gjort innan 24 timar. Innan kvar kommune har dei same kompetanse, så kvifor sende barn bort frå heimkommunen. Dagens bv har ikkje tillit i folket. Folk som er i kontakt med bv og ennå ikkje har mista barna, der veit vi at foreldre seier at dei har tillit til bv i redsel for å få hastevedtak.

Fastlegen, helsesøster, barnehagen(bhg) eller skulen kjenner barn og familie, og kan gi adekvat hjelp; i ordet si rette tyding. BV si tyding av «hjelp» er synonymt med omsorgsovertaking slik som også 'Tidleg intervensjon'/'Rett hjelp til rett tid' er det. Ja, dette har eg lest i hundrevis av bv-papir. I dei fleste bv-sakene er 'helse' eit tema, og bv-ped har ikkje kompetanse for å vurdere, også uttalt nyleg av bufdir M. Trommald i tv-debatt. Uansett om dei tek aldri så mange kompetansehevingskurs, så har dei ikkje helsefagleg utdanning i botnen. Vi ser i sakene at alle desse kommunale

fagfolka som bhg, skule, helsestasjon blir dratt inn i bv-sakene som 'sakkyndige' vitne for bv. BV samlar info frå desse fagfolka. Men eg har aldri opplevd at bv går i dialog med fagfolka for å reelt betre forholda i biologisk heim (som bv kritiserer). Dette er omtala/påpeika i ei bok(forskingsserie) av Sigrid Nordstoga.

Ansvarsgruppe (helsesøster, bhg/skulelærer, ev fastlege)er velkjent, og bør samordnast av barneseksjonen i heimetenesta for gjeldande born. Bv skal ikkje delta der.

Vold, overgrep og vanskjøtsel ser eg som reelle saker. Overgriper må meldast til politiet og takast bort frå barnet. Men vi ser i nokre/slike saker at den andre foreldre som har gjort «alt» for å verne barnet/barna. Retten har ein del grove feilplasseringer, der den gode forelderen hjelpelaust må lide saman med barnet/-a. Bv bruker Christoffer-saka for å gjere den andre foreldre medskuldig for ikkje å ha kontakta, men dei har gjerne ikkje gjort det i frykt for at bv kom til å tvangsplassere borna. Mange av desse tørr heller ikkje kontakte krisesenter pga same relle frykt. Det er nok mange av desse sakene som kan ordnast i heimen eller på heimestaden/familieplassering.

Innleggelse på barneavdeling på sjukehus i staden for beredskapsheim. Personalet har kunnskap og kompetanse til å gi barnet i krise adekvat hjelp i motsetning til i ein beredskapsheim som ikkje kan krisebehandling, men det kan ikkje bv heller. Dei bruker born sine krisereaksjonar som 'fakta' på korleis foreldre har skada borna sine.

Økonomi. Ein fosterheims plass blir vel rekna rundt ein million/året, og institusjons plass det dobbelt. Kvifor ikkje ordne opp i ev utfordringar/problem innan familien utan å skal kontruere ei dyr sak for rettsystemet som er sterkt traumatiserande for foreldra, men mest skadeleg er det for barn som får akutte og varige traumer med mange kjente seinverknader. Om det ikkje er reelle saker, og vi i HRA-N har hatt innsyn og arbeid med fleire hundre saker. Barn er kloke og forstår/seier mykje meir enn bv/psykolog/rettsystemet respekterer. Det som også må vektleggast er at **på kvardagar er barn uansett i offentleg omsorg via bhg/skulen/-fritidsordning**, dessutan kan det settast inn hjelp i heimen nokre timar så lenge det trengs – det er billigare enn å tvangsplassere og påføre barn/familien varige helseskader som ofte fører til uføretrygding av heile familien. Sjølv om det er 'in' no å ta norske speborn, så viser NOVA rapport at utanlandsadopterte speborn slit meir psykisk/ fleire suicidal enn born hos biologiske foreldre.

Angivar systemet.

–dette var litt av tilsvar på NOU 2016:16

HRA-N meiner at born som har blitt fråtatt foreldra og tvangsplassert i offentleg omsorg etter barnevernlova §4-12 bokstav d må få revurdert sin sak.

BV-tilsette framstår som klarsynte spåkoner når dei ønskjer å ta i bruk barnevernlova §4-12 bokstav 'd' som lyder slik: «Dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldre er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet.» At skaderisikoen blir angitt «som overveiende sannsynlig» innebærer eit strengt bevisskrav. Men strengt oppleves det ikkje for foreldre.

HRA-N ønskjer lydopptak når bv-tilsette møter barn/foreldre og i retten, og at media skal ha tilgong til nemnd/rettsystemet.

Det er ikkje foreldingsfrist på overgrep mot born; det må også gjelde offentleg overgrep. Derfor må born få revurdert saka si. Foreldre bør om dei vil, få vurdert om dei reelt har diagnose. Men når vi ser til FN CRPD så skal det leggast til rette for at foreldre og barn får vere ei samla familie. Barn må tilbakeførast til heimen, når bv urettmessig og med uloveleg argumentasjon/dokumentasjon har kravd born tatt vekk frå foreldra.

HRA-N meiner at det er stor avstand mellom grunnleggjende rettigheter og dagens situasjon. HRA-N seier seg einig med utvalget til NOU 2016:17 at BLD må arbeide meir med å løfte fram rettane som gjelder bl.a. fritid, familieliv, politisk deltakelse og privatliv.

Utvalget skriv: «Staten har et legitimt behov for å ivareta nasjonale mål blant anna likhet og likeverd, rettsikkerhet, samfunnsmessig trygghet og hensyn til liv og helse».

HRA-N vil påpeike at det er tusenvis på tusenvis av barn og foreldre som er blitt skilte frå kvarandre grunna manglande «likhet og likeverd, manglande rettsikkerhet, og lever i årevis i utrygghet og det blir ikkje tatt hensyn til forvaltninga sine påførde skader som gir dårleg livskvalitet og alvorlege helseskader av ulike slag. Alt dette gir offentleg påført utenforskap i samfunnet som fører til dårleg, kort/ingen utdanning og svært mange ender som uføretrygda, og sjølvdrap grunna påførte traumer av halvfabrikata offentleg tilsette med framferd som Noreg ikkje kan vere kjent med.»

Med helsing frå styret i HRA-N,

Berit Aarset sykepleiar og leiar i HRA-N

02.03.2017.